

Erasmus beszámoló

Nova School of Business and Economics

Lisszabon, Portugália

2019/20. 1.félév

Károlyi Tamás

Pénzügy MSc

Bevezetés

Alapszakos tanulmányaim során sajnos nem volt lehetőségem külföldi részképzésben részt venni, így kitűzött célom volt, hogy amennyiben tanulmányaimat mester szinten tovább folytatom, abban az esteben akadémiai pályámat egy külföldi tanulmányi félévvel egészítsem ki. A külföldi részképzés egy olyan egyedi értékajánlattal bíró lehetőség, amelyet véleményem szerint minden hallgatónak ki kellene használni. A külföldi félév során nem csupán szakmai fejlődésre, hanem többek között személyiségünk fejlesztésére, látókörünk bővítésére, különböző társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező emberek megismerésére, illetve új kultúrák és tájak felfedezésére is lehetőségünk nyílik.

Ezen fejlődési lehetőségeket figyelembe véve igyekeztem egy olyan desztinációt választani, ahol magas minőségű oktatás zajlik, magas a külföldi hallgatók részaránya. Emellett fontos szempont volt, hogy az intézmény egy olyan tájegységen, városban helyezkedjen el, ahol az oda látogató cserehallgatók számára számtalan lehetőség nyílik szabadidejük minőségi eltöltésére, az ország természeti és kulturális adottságainak megismerésére. Ezen szempontokat figyelembe véve az általam megpályázott egyetemek között 1. helyen szerepelt a Nova School of Business and Economics, amelynek oktatási színvonalát jól reprezentálják a különböző akadémiai rangsorokban megszerzett előkelő helyezések, valamint nemzetközi akkreditációk. Pénzügy hallgatóként számomra a legimpozánsabb az egyetem pénzügyi mesterképzésének a Financial Times által összeállított, világ szintű rangsorában elfoglalt 21. helyezése. Emellett az intézmény Lisszabonban, Portugáliában helyezkedik el, amely nem csupán történelmi és kulturális, de természeti adottságokban is bővelkedik.

Az Erasmus+ pályázati elbírálás során sikerült a kiválasztott egyetemre bekerülnöm, így nagy lelkesedéssel, kíváncsisággal és tudásvágygal vágtam bele a portugáliai kalandba.

Egyetem

Ahogy említettem az egyetem gazdálkodási és közgazdaságtudományi kara számtalan elismerésben részesült és nemzetközi akkreditációkat szerzett annak ellenére, hogy viszonylag fiatal intézménynek számít. A Financial Times a 30 legjobb üzleti iskolák közé sorolja Európában. Körülbelül 3000 diák tanul az intézményben, akik több mint 70 országból érkeztek, így a környezet multikulturálisnak és diverzifikáltnak mondható. Az oktatás 100%-ban angolul történik és a cserehallgatók által választható tantárgyak köre széles és változatos. Azon diákok, akik teljes programot végeznek az egyetemen a kötelezők mellett az általuk választott szakirány

(area of expertise) tárgyait hallgatják, illetve számtalan választható kurzus (electives) között találhatják meg az érdeklődési körükhöz kapcsolódókat.

Vendéghallgatóként nekem is lehetőségem volt mind a kötelező, mind pedig a választható órák közül kiválasztani a preferenciáimnak leginkább megfelelőket, azonban a kiszemelt tárgyakra nem minden esetben garantált a bekerülés. A félév kezdete előtt egy úgynevezett „bidding” folyamat során a hallgatóknak ajánlatot kell tenniük az egyetem által előre kiosztott keretből az egyes tárgyakra, amelyeket hallgatni kívánnak. A „bidding period” lezárása után egy algoritmus több szempont alapján összegzi az eredményeket és hozzárendeli a hallgatókat az egyes kurzusokhoz. A teljes programot teljesítő diákok nagyobb kerettel rendelkeznek, azonban a kurzusok viszonylag magas létszámának köszönhetően a vendég hallgatók is jó eséllyel pályáznak az általuk kiszemelt tárgyakra. Ebből fakadóan, hátr kellett változásokat eszközönnöm az eredeti listámon, így is sikerült a különböző szempontjaimnak megfelelő kurzusokra bekerülnöm.

Az intézmény új épületegyüttest kapott, amely 2018 szeptemberében került átadásra, így az infrastruktúra minden igényt kielégítőnek mondható. Az egyetemi könyvtár jól felszerelt, a kurzusok alapjául szolgáló tankönyvek rendre elérhetők és kölcsönözhetőek. A tantermeket igyekeztek a Harvardon alkalmazott módszernek megfelelően kialakítani. A hallgatók „U alakban” helyezkednek el az óraadó körül, aki így könnyebben ösztönözni tudja a diákokat a tanóra menetébe való aktív részvételre, vitatémák elindításra, a tananyag közös feldolgozására. Az egyetemen területén emellett számtalan tanulásra és csoportmunkára alkalmas terem, közösségi tér került kialakításra. Emellett azonban igyekeztek odafigyelni a kikapcsolódási lehetőségek biztosítására is. Az épületben lehetőség van csocsóra, billiárdra, pingpongra, valamint az egyetemi nyomdában egy játékkonzol is várja a lazítani vágyókat. Ezenfelül a kialakított rendezvényteremk számtalan konferenciának, szakmai eseménynek biztosítanak helyszínt, amelyeket gyakran a hallgatók számára is elérhetővé tesznek.

Fontos kiemelnem, hogy az új épületegyüttes az óceán partján, Carcavelos területén fekszik. Ennek köszönhetően némely nagyelődő gyönyörű panorámával rendelkezik. A hallgatók azonban leginkább azt kedvelik, hogy percek alatt elérhető az óceán partja, ahol két óra között, időjárástól függően lehetőség van feltöltődni a strandon vagy aktívan kikapcsolódni szörfözés közben. A szörfözésnek hódolók lehetőségük van deszkájukat az egyetem által biztosított szekrényekben tárolni. Emellett egy fitness terem is rendelkezésre áll a mozogni vágyók részére.

Ami az egyetemen történő étkezési lehetőségeket illeti, az épület területén több kisebb étterem, illetve egy kávézó is található. Ezekben az éttermekben magyar összehasonlításban magasabb árakkal, míg a kávézóban olcsóbb, ám nem a legmagasabb minőséget képviselő kínálattal találkozhatunk. Tekintve, hogy az egyetem az óceán partján található, a közelben nem voltak kiskereskedelmi üzletek, ahol két tanóra között el lehetett volna végezni a bevásárlást. 2019 októberében azonban egy Pingo Doce (portugál kiskereskedelmi lánc) üzlet nyílt az egyetem épületén belül, ahol először alkalmazták az applikációt, amelyen keresztül az egész bevásárlási folyamat az üzletbe való belépéstől, az ártermékek leolvasásán át, a fizetési tranzakcióig lebonyolítható. Az üzletben csomagolt készételeket, frissen sült pizzákat és a megadott alapanyagokból összeállítható tésztát is lehetett vásárolni, amely versenyképes alternatívája lett a kisebb éttermeknek. Mondanom sem kell, hogy mennyire megkönnyítette a mindennapjainkat az új üzleti egység nyitása az egyetemen belül.

Az óceán parti lokációnak azonban hátrányai is vannak. Lisszabon egyik központi, Cais de Sodré nevű vasútállomásától egy 20-25 perces vonatút, majd egy 15 perces séta várt az egyetemre igyekvő hallgatókra.

Oktatás

Alapvető különbség a Corvinus Egyetemhez képest, hogy a tanév négy trimeszterből (2-2 őszi és tavaszi), amelyek szorgalmi időszaka rendre 6 naptári hetet ölelnek fel, illetve a 7. héten kerülnek a vizsgák lebonyolításra. A kurzusok hossza változó, vannak, amelyek egy trimesztert ölelnek fel és teljesítésükért jellemzően 3.5 ECTS kreditpontot szerezhettek míg az egy szemeszteren (két trimeszter) át tartókért 7 ECTS a jutalom.

A tanórák 90 perc hosszúak, hetente két alkalommal. A két sáv azonban nincs megkülönböztetve, mint előadás és gyakorlat, ahogy ezt a Corvinuson megszokhattuk. Jellemzően az órák egy elméleti felvezetéssel indulnak, majd erre épülnek a gyakorlati életből merített példák, feladatok. Ahogy említettem, a termek úgy lettek kialakítva, hogy minden hallgató megfelelően be tudjon kapcsolódni az anyag aktív feldolgozásába, a közös gondolkodásba, a vitákban való részvételre. Az órai aktivitás elvárt és jellemzően a végső érdemjegy alakításába is szerepet játszik. Az oktatás piac és gyakorlat-orientált. A megszerzett elméleti tudást esettanulmányok és projektek feldolgozásán keresztül tesztelhetjük.

Az értékelés nagy mértékben támaszkodik az egyénileg és csapatban megoldott esettanulmányokra, nagyobb volumenű, komplexebb feladatok feldolgozására. A csoportos

beadandókat a félév végén egy prezentáció követi, amelyen a csapatok bemutatják a projektek eredményeit. A számtalan egyéni és csoportos beadandónak köszönhetően a szorgalmi időszak meglehetősen aktív és komoly elkötelezettséget kíván. Ezen munkák során azonban mindig újabb és újabb embereket ismerhetünk meg és személy szerint én is számos tapasztalatot gyűjtöttem a különböző nemzetiséggel rendelkező tagokból álló csapatok dinamikájáról, együttműködéséről, közös munkáról. Ahhoz, hogy a projektek magas szinten elvégezhetőek legyenek folyamatosan kellett készülnünk az adott heti tananyagból. A vizsgaidőszak 1-1.5 hétig tartott és minden tárgyból csupán egy vizsgaalkalom állt a rendelkezésünkre, hogy sikeresen abszolváljuk azt. A vizsgán mutatott teljesítmény azonban kevésbé hangsúlyos a végső érdemjegyben a jelentős mennyiségű évközi munkának köszönhetően. A félév során dolgoztam együtt német, francia, olasz, holland, kanadai, orosz, brazil, norvég és portugál hallgatótársakkal is, így egy igazán multikulturális közegnek lehettem a része. Az oktatás mellett számtalan fakultatív szakmai és közösségi lehetőséget biztosít az egyetem főként diákszervezetek formájában.

Lisszabon, kontinentális Európa legnyugatibb fővárosa

Lisszabon Portugália legnépesebb városa, az ország kereskedelmi, politikai és turisztikai központja. Portugália gazdag történelmi és vallási kultúrájának köszönhetően a város számtalan látnivalót és kikapcsolódási lehetőséget tartogat az oda látogatók számára.

A történelmi városrész szűk utcáin szinte mindig pezsgő élet zajlik. A város látképét főként a szűk utcák és a színes csempékkel díszített homlokzatú házak jellemzik. Emellett gyakran találkozhatunk „street art” alkotásokkal is a városban sétálva. A képen látható falfestmény a „fado” melankolikus zenei műfajt, életérzést reprezentálja. A fado műfaj kialakulását a 19. század elejére teszik, amely egyszerre foglal magába

Street art Lisszabon belvárosában

szomorúságot, fájdalmat, szerelmet és reményt a boldogságra. Főként a munkásréteg és a szegények körében volt népszerű a 19. századi Lisszabonban, azonban mára már világszinten ismert műfajjá vált. A történelmi városrész hét dombra épült Rómához hasonlóan, melynek

köszönhetően számtalan kilátót találhatunk ebben a városnegyedben, amelyekből lenyűgöző kilátás tárul a szemünk elé.

Az ország 3. legnagyobb kikötőjét is Lisszabonban bukkanhatunk rá, az Atlanti-óceán és a Tajo folyó találkozásánál, így gyakran láthatunk mind kereskedelmi, konténereket szállító hajókat, mind pedig óceánjáró sétahajókat. Emellett a portugálok méltán híres hajózási történelme előtt tisztelgő emlékműveit is felfedezhetjük a városban.

Az éghajlat mediterrán, így a leghidegebb hónapban sem igazán esik az átlaghőmérséklet 10 Celsius alá, augusztusban viszont gyakran mérhetünk 30 fok feletti hőmérsékletet. Lisszabon környékén számtalan kiépített homokos strand várja a kikapcsolódni és feltöltődni vágyókat, habár az óceán hőmérséklete a legmelegebb hónapban sem éri el a 20 Celsiusot, így igazán hűsítőnek mondható. A késő őszi és téli viszonylag szeles és csapadékos, a széllel viszont megérkeznek a nagyobb hullámok is, így a szörfösök hódolhatnak szenvedélyüknek. Természetesen a nyári hónapokban is van lehetőség szörfözésre. Ilyenkor jóval ritkábbak az igazán nagy hullámok, habár kezdőként így is kellő kihívás és élvezetet jelent meglovagolni őket.

Costa Caparica

Lakhatás

Az ingatlanpiaci boom Portugáliában is erősen érezteti hatását, a főváros pedig kifejezetten érintett ezügyben. A lakásárak 2018-ban már meghaladták a pénzügyi válság előtti árszintet, a befektetők jelentős volumenű ingatlankeresletének köszönhetően, illetve az Airbnb elterjedésével a hosszú távú lakásbérleti díjak is jelentősen megrágultak. Saját szobát egy osztott lakásban, lokációtól és az ingatlan egyéb tulajdonságaitól függően 450-550 EUR értékben lehet bérelni, ami szintén meghaladja a magyarországi árszintet.

Mivel az egyetem Lisszabontól kb 20 km-re az óceán partján helyezkedik el, így két választási lehetőségünk van: vagy az egyetemhez közel eső városokban (Oeiras, Carcavelos) vagy Lisszabonban keresünk szállást. Az árakban nem fedezhető fel szignifikáns különbség, habár a kb 1 órás utazás Lisszabon ellen, míg az infrastrukturális ellátottság és a kikapcsolódási

lehetőségek egyértelműen a főváros mellett szólnak. Nekem Graça-ban, a történelmi negyeddel (Alfama) szomszédos városrészen sikerült szállást találnom. Számtalan híres nevezetesség található ezen a területen is és annak köszönhetően, hogy Alfama-hoz hasonlóan dombokra épült, kilátókban is bővelkedik. A dombos vidék azonban próbára teszi az itt lakók állóképességét.

Közlekedés

Lisszabonban 3 metróvonal található, amelyet számtalan villamos és buszjárat egészít ki. A szűk utcákban fonódó villamosok a turisták egyik kedvelt attrakciója. A busz és villamosok érkezési ideje azonban elég kiszámíthatatlan, illetve a metró sem olyan gyakorisággal közlekedik, ahogy azt Budapesten megszokhattuk. Ebből kifolyólag azoknak, akik a belvárosban szeretnének lakást bérelni, érdemes a zöld metró vonalának egyik megállójához közel eső területen keresgélniük.

A havi tömegközlekedési bérlet díja 40 EUR, ami azonban használható minden tömegközlekedési eszközre (helyi és távolsági busz, villamos, metró, vonat, komp) Lisszabonban és az egész agglomerációban, üzemeltetőtől függetlenül.

A tömegközlekedési eszközök érkezési idejének kiszámíthatatlansága, valamint a turisták magas számának köszönhetően számtalan „sharing economy” üzleti modellre építő szolgáltatás jelent meg a városban az elmúlt évek során. A városban található több autó, elektromos roller, bicikli és robogó közösségi szolgáltatót is, amelyek megfelelő alternatívát nyújtanak az utazni vágyók számára.

Étkezés

A portugál gasztronómia egyik legfőbb elemei természetesen a különböző halak és tenger gyümölcsei, habár az étlapon szinte mindig találkozhatunk sertés-, csirke-, marha-, bányahússal egyaránt. A turisták által az egyik leginkább látogatott és kedvelt hely a Time Out Market, ahol számtalan tradicionális portugál ételt próbálhatunk ki.

Az éttermekben étkezés azonban a magyar viszonyokhoz képest drágább. Az alacsonyabb árszínvonalú helyeken is elkérnek 15-20 EUR-t egy

Time Out Marketben kapható friss osztriga

Tonhal steak csicseriborsó pürével, spenóttal

főételért. A tradicionális ételek mellett azonban az indiai és kínai konyhával is gyakran találkozhatunk a város utcáit járva. Ezen éttermek relatíve olcsóbbak, mint a tradicionálisak. Egy főételért általában kb 10 EUR-t kell fizetnünk.

Ami turistaként szembeűnő lehet, az a minden sarkon előforduló „pastelaria”, ahol főként süteményeket, különböző pékárukat és kávékat vásárolhatunk. A helyiek előszeretettel látogatják ezeket az üzleteket a reggeli órákban, ahol egy kávé kíséretében elfogyasztják napindító péksüteményüket egy kávé kíséretében. Ezekben az üzletekben mindig a kínálat része a tradicionális portugál édesség, a „pastel de nata”, amely egy karamellizált tetejű, tojáskrémrel töltött levelesztésű. A Pastéis de Belém az egyik, ha nem a leghíresebb cukrászda, ahol 1837 óta készítik saját recept

Pastéis de Belém

alapján a portugál krémet. A tradícióknak és a különleges ízvilágnak köszönhetően számtalan turista látogatja az üzletet minden nap. Ha úgy döntünk, hogy betérünk a cukrászdába, akkor 15-20 perc várakozás után biztosan asztalt kapunk a legforgalmasabb számító napokon is.

A nyári időszakban a strandon sütkérezve gyakran lehetünk figyelmesek arra, hogy árusok hűtőtáskából kínálnak meg minket egy másik sütemény különlegességgel, a „Bola de Berlim” nevű, kristálycukorba forgatott, vaníliás krémmel töltött fánkkal. Ezt a berlini fánknak nevezett édességet természetesen megtalálhatjuk a cukrászdákban is, számtalan egyéb krémes süteménnyel együtt.

Élelmiszerek és alapanyagok bevásárlására több nagy helyi kiskereskedelmi lánc (Pingo Doce, Continente, Minipreco) és külföldi (Lidl, Auchan) nyújt alternatívát, amelyek árszínvonala szinte megegyezik a Magyarországon tapasztalhatókkal. A kiskereskedelmi

láncok üzletei mellett találkozhatunk helyi kiskereskedők boltjaival, zöldséges-gyümölcsös üzletekkel egyaránt.

Szabadidős programok

Az Erasmus hallgatók szabadidejének minőségi eltöltésére két szervezet kínál jelenleg állandó programokat, szervezett utazásokat. Az egyik az ESN (Erasmus Student Network), a másik pedig az Erasmus Life Lisbon. Ezen szervezetek egyikéhez csatlakozva számos szervezett utazáson vehetünk részt kedvezményes áron és lehetőségünk adódik újabb és újabb embereket megismerni a világ minden tájáról.

A kirándulásokat természetesen barátainkkal, ismerőseinkkel összefogva saját részünkre is megszervezhetjük. Autóbérlésre több nemzetközi és portugál autókölcsönző is nyújt lehetőséget, viszonylag megfizethető áron. Portugália legdélebbi tartományában (Algarve) festői strandok, partszakaszok, nemzeti parkok, hatalmas barlangok, történelmi városok és változatos programok közül válogathatunk. Lisszabontól északra haladva pedig olyan városokat ismerhetünk meg, mint a hatalmas hullámairól híres Nazaré, a vallási jelentőségű, zarándokhelyként szolgáló Fátima vagy épp az ország 2. legnépesebb városa, a 20. század visszaállított királyságának fővárosaként funkcionáló, Porto.

Praia da Marinha

Pousada Palácio Estói

Az élménybeszámoló nem lenne teljes a portugál fennhatóság alá tartozó Azori-szigetek és Madeira említése nélkül, amelyek természeti adottságai elkápráztatóak. Lisszabonból elérhető közvetlen repülőjárat Ponta Delgada és Funchal városába is. Lisszabon és a szigetek között közlekedő diszkont légitársaságoknak köszönhetően a repülőjegyeket időben foglalva gazdaságos áron meg lehet váltani, míg szállást a lisszaboni árszínvonalhoz hasonló szinten lehet foglalni.

Sete Cidades, Sao Miguel

Pico do Areeiro, Madeira

Cozido das Furnas, vulkánban sült ragu

Össességében elmondható, hogy a kint töltött félév során nem csak szakmailag fejlődtem az egyetem által nyújtott változatos, innovatív kurzusoknak, a nemzetközi hallgatókkal végzett csapatmunkának köszönhetően, de a személyiségem is fejlődött azáltal, hogy újabb, különböző kulturális háttérrel rendelkező emberek gondolkodás- és látásmódját ismerhettem meg. Mindemellett rengeteg élménnyel és emlékekkel lettem gazdagabb a szervezett programoknak, valamint az ország történelmi, vallási és természeti értékeinek köszönhetően.